

Alulirottak megrendeljük Csorba Győző "Szabadulás" c.
márciusban megjelenő új verseskötetét 5 /öt/ forint áráért.
A pénzt a könyv kézhezvételkor fogom megfizetni.

S. sz	Név	Állás	Cím	drb.	Ft	Aláírás
1	Pata János	Márv. tiszt	Pécs, Rákóczi ut 56.	1	5	* Pata János
2	Bolond Antal dr.	pm. titkár	Városháza	1	5	
3	Rusnits Endre	kerületi bíró	D. Nagymane	1	5	
4	Péti József	árv. ü. mér.	Dohány - ut	1	5	*
5	Windheim Antal	aut. mérész	Komisz. Cso.	1	5	
6	Marassy Jenőné	diabetológus	Megyeri - u 8	1	5	
7	Weiner Ferenc	körülbeli m.		1	5	
8	Deutsch Lajos	Nagy	Hegedűsudvar 22.	2	10	<u>Fiebre!</u>
9						
10						
11						
12						

Nyíregyháza, Aranyos,

élet is holtat egyszer megmorgattam, hogy
a magyar irodalom, főleg pedig a, régi és hagyományos körük
intént némi érdeklődést mutasson. Nápolyon át jártam
a Rörséget, a Salmondtaut, hogy a magyar irodalomban
ban eddig még soha nem látott áriáj, vagyú iro-
dalni megmodulált tan lehetőségekkel
fönt leírásával és az elbírálással. De ez alól
nem fontos. Elég, ha az ott föntet leírni a Mű áf-
vételén. Sajnos, hiába volt minden érzmény, nincs
az ér. Mindönmé rögtön jegyzetet 1-1 példáját, nincs
ömesen rögtön. De ez is elég rögtön szedmény igazán rögtön
vidéken. A regényt megírja és leírja a Léka. Min-
denesetre, ha meglátja a „Labadulás”t, náhányon
venni is fogna meg. Kettő tettek igazán ajánlatot
is. Kértem ez az érdektelenség ne zavarja meg a vár-
lalkozásban, minél súrgóbban doldd piacra a kö-
tetet, és ám ámának hatalmi fogad vele a nemé-
ben, hogy nem hisz erkölcsei és angagi sikereivel.

Braumgarten-díjjal is szerzett dízával. Nyí-
lakoratot ad a regényesben elutasítva.

Mosonban nem megyek be Pécsre.

Ölelek! Leány Lili

CSORBA GYÓZÓ, 1916-ban született Pécsen. Eddigi munkái: MOZDULATLANSÁG. Versék (1938.) - HÉLINANT: A HALÁL VERSEI. Fordítások ófranciából (1940.) - A HÍD PANASZA. Versék (1943.) - SZABADULÁS. Versék. (1947.). - 1947-ben Baumgarten-díjat kapott.

CSORBA GYŐZŐ

SZABADULÁS

VERSEK

BATSÁNYI TÁRSASÁG

* hamadil

jav. 6:11

Edes Kieskemel marodil *

bogolog kurvelunron vegetelen

veretekel

hözje

Pers, 47.

CSORBA GYŐZŐ

SZABADULÁS

VERSEK

Drága jó Kisekenned
végelen halával és még magaból
szerekkel ajánlom és adom.

Hári Szemorítőja.

Pécs, 47. márc. 27-én.

BATSÁNYI TÁRSASÁG

ÚJ HALÁL-VERSEK

Hélinant szellemének

I.

Halál, kit egyszer ó szavak
kölcsön-kürtjével hívtalak,
s régen-porokhoz küldtelek,
ma én magam szólítalak
e félős, ingatag falak
közül, választott gyermeked.
Aggastyán, kisded egyremegy,
ma árnyékban tévelyeg
mindaz, ki él: a bő harag
hegyé növelt. Szerettelek,
s mint ordas állat, rettegek,
ha vad vadász elé szalad.

II.

Halál, ki nemrég jóbarát
voltál, s a bűn bolond borát
ellökted ős szomjunk elől,
szétfújtad gőgünk mámorát,
csaló győzelmeink torát
sírásba törted, ím, ledől
a szép világ, fejünkre dől!
Hogy ostorozván mentse föl
kegyelmed a vak ostobát,
nem küldlek hozzá, Nagy pöröly,
mindannyiunkat tördösöl,
szórsz, mint a szél az út porát.

III.

Halál, Halál, nem küldelek,
de szólok gyermekül veled,
szepegve és bátortalan.
Talán leejtéd fegyvered,
dühöd kutyáit elvered,

s meghallgatod riadt szavam.

Hüvös figyelmed rajta van
szívünkön, s rágja zajtalan,
mint féreg a gyümölcsbelet.
A kétszinű idő suhan,
s egy színt terít ránk untalan:
csak reszketünk élet helyett.

IV.

Halál, te nézed sorsomat,
tudod: mióta s mily sokat
vesződtem véled, Életem
gyapjában hányszor fennakadt
világraszóló ágbogad,
hányszor törődtem térdemen,
nyúzott az ejtő ételem,
fordult ki számból ételem,
ízetlenült a jó falat, —
Halál, menekvő két szemem
hús haj takarja, hús selyem-
felhő takarja arcomat.

V.

Halál, Halál, kerüld el őt,
a pusztulók között kelőt,
ne szóljon rá goromba szád,
ne oldalogj elé előbb,
míg nem jön el szabott időd,
s nem törheted le szűz nyakát.
Majd elmesélem én galád
végünk helyetted s nagy baját
annak, ki emberbörbe nőtt.
Ó, hagyd a dolgok fátyolát,
rajtuk keresztül lásson át,
ha életéhez gyűjt erőt.

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	3
Szomorúság	4
Május	6
Tél	7
Falun	8
Egy hülyéhez, gyermekkori barátomhoz	9
A Dunánál	10
Árnyék	14
Új Halál-versek	16
Béke ellen	20
A testemhez	21
Alázat	22
Kit nyugtalan ágyad	24
Mint a kút	25
Kendő	27
Védelmedben	28
Naplójegyzet	30
Epigrammák	31
Három szonett (Párbeszéd, Kiáltás, Korszerű)	32
Szorongás	34
Csak a múlót	35
A magányról	36
Szabadulás	38
Dal	40
A menekülő	41
Emlék	43
Fogyó világ	44
A távozó	46

15

Csorba Győző: Szabadulás. Versek.
Batsányi Társaság, Pécs, 1948.

Csorba Győző aközé a három-négy mai magyar költő közé tartozik, akit nem merít bírni magukat az új líra többé-kevésbé kijövölhetetlen lehetőségeire; akit neki vágna az idegenségnak, nem tudhatva előre, hogy kincset találnak-e, vagy amitük van, azt is elvessítik. Vajjon a művészettnek alapeleme-e ez a vakmerőség? nem tudom; de a jelenben minden esetre így látszik, hogy a vakmerők érnak el tágabb eredményt, mint az óvatosok nagyjából egyhelyben topognak.

Csorba meréssége gyümölcsözőnek látszik; de éppúgy a megtorpanásai is. Új kötete ingadozik az ismeretlen lehetőségekbe előretörés és a bevált lehetőségek alkalmazása között: de akár az „előre”, akár a „mégse” kerül előtérbe, eredménye mindig értékes.

Az egyik lehetőség: „én”-jét minden jobban kitágítva, sőt szétdeld, az emberi lélek alig ismert, értelmen kívüli ~~szellemi~~ szellemi szépséginak átdani magát, a puszt inspirációt követve, s a tudatot csak mint formáló erőt és figyelmező ízlést alkalmazva:

Fölcsapódó fény lassú-lejtésű tánca, ide-oda hajló ragyogás ütemes éneke könnyed siklással lendül a mohó kapu táról ve felé, amely irroan, komorán nyílik előre.
S a fátyolos elénkség gyengéd suhanása megül keveset a napos crucisokon, leeresztve a kárványát.

És a másik lehetőség: magához sorítani „én”-jét, el fogadni a korlátokat és kereteket; más előre lemondva az úgyis megközelíthetetlen tökéletesről, egyszeri érni minden, ami gyaroló és botladoró:

Ég és föld és csillagok és sár és a nem-zélő dolgok a földben, a vízben, a föld hátán s az egekben békén nyugszanak, érzéketlen, bő nyugelomban...

— — — Hódolj meg, hullj le a porba előttük,
ám ne szeresd őket! Ne szereess senkit, csak a milót!
Art, aki fölkel, pás sutta lépést tesz, s kerogya újra,
messze kiáltja ja-ját: úgy észed, nived üvöltött...

Csorba Győző esetében minden két lehetőség gardagnak mutatkozik. Stalán nem is kell eggyikről sem lemondani. Két lábával az ember egyszerre csak egy úton haladhat, de szellem növekedhet egyszerre másfelé is; az emberi szellem nem úti-vándor, hanem organizmus, mint az élőfa, mely felőle éppúgy növekszik, mint lefelé, vagy szerte minden irányba. A költő, ha egy új lehetőséget kiaknázhatóvá hódít magának, nem szükséges, hogy addigi lehetőségeit megtagedja — még akkor sem, ha a különböző lehetőségek egymással össze nem férők. A művészettnek egyáltalán nem kritériuma a következetesség; sőt, az alkotóművessére többnyire káros, ha valamely teória iránti szerelemből, vagy felőle „egyeniséget”, œuvre-jének egységes karakterét, a lehetőségeknek csak egrését vallalja, sa többi lehetőség iránti hajlamát elnyomja.

Rónay György, a király költő és Gyulai Pál szerző nemesen-mérem kritikus, a „Magyarok” júliusi számában bírálgja Csorba verseskönyvét. Kifogásolja, hogy Csorba, az enjambement lehetőséget tovább építve, nemelykor a verssort egy-egy szónak csak első felével végzi, sa részére a többi része a következő verssort kerdezte; például:

A boltok berögynak, sa hulló világot omlo romok földre surrák-verik.

Ki áshat, s ki ás érte sziklák alá?

Rónay céltárt tesz arra is, hogy Csorba ert a sorvégsé- és rimeles-módot tőlem tanulta. Meg kell mondaniom, hogy ert én tanultam ötöle: Csorbának egy francia versfordítás-kéziratában láttam ily felszó-enjambement-t, és oly izesnek találtam, hogy menten kedvet kaptam rá: különleges akcentusokkal, a hangsí=ritmusrak és értelmi=ritmusrak sajátos métkörévével izesítetjük így a verset; s csak a szokatlanséga bántó. Bár a régi költők némelyikénél is gyakori, pl. Pindarosnál, és nálunk Ungvárrémeti Tóth Lászlónál. Babits egy esetben („Vén cigány” című költeményében) az izgatott, szaggatott hangulat fokozására használja a szó kette-törését;

Petőfi („po... litika") és Török Attila („taní=taní") trefás hatást kelt vele: hangulati variálhatósága igen nagy, tehát kár volna mellőzni. Azt én sem helyeslem, hogy Csorta néha lassan=nyugalmasan hömpölyggő verssorokat végez s2ó=töréssel, ahol nincs szükség erre a disszonáns reccsenésre.

Rónay György, említett bírálatában, azt írja: „Neöres Sándor egy versében, »Ungvárnémeti Tóth László emlékére«, elköveti valami érthetetlen szeszélyből, hogy Szavakat elválaszt a sor végén. „Nem szeszélyből követtem el, hanem Tóth László' verselésmódjához alkalmazkodtam, öt nemcsak a vers tartalmával, hanem formájával is köszöntve. — Rónay, cikkének más helyén, „Hangcsoportok", „Táncdal" című verseimet említi, melyeknek tartalmuk, értelmük nincsen, pusztta hangrásukkal, lendületükkel kivánnak hatni; s feltételezi, hogy ezek csak műhelyjátékok s tréfák: „nem hiszem, hogy maga a költő is komolyan gondolná együgyű táncdalait". Bizony nem trefás kedvemben írtam őket (a „Táncdal" = t pl. 26 éves koromtól 30 éves koromig gyűjtöttem = változtattam); azt akartam kiröblálni, hogy az írásmű lehet-e akkor is rép és suggerativ, ha konkrét tartalma nincsen; s hogy ha a poétának tisztán ritmikai, dinamikai, hangzási kifejernivalója akad minden gondolati elem nélküül: sza-bad=e azt tisztán ritmikailag, dinamikailag kifejerni, mint a táncban, s hangzásilag, mint a zenében, vagy pedig kötelező=e belegyömösrölni valami tartalmat, ha török, hanakad — egyszerűen csek arért, mert eddig ily volt röökás. Bár akár a töstrimre, erre is mutat elég példát a mult: gondoljunk az „egyetem=begyetem=tengertánc" féle mondókáéra; tán minden népi folklorejában akadnak ilyenek. S hogy ez együgyüség? Bizonytal. De mert nemünkönk a költészettből az együgyüség, lelkisregényseg humánumát, mikor ennek őppígy megvan a maga sokféle répsége, mint a gardagságnak.

Bírálat végen Rónay arral vádolja Csortát, hogy felcsapott mellem „másodhegedűsnek". Nem tudom, én tanultam=e többet Csortától, vagy ő éntőlem; azt azonban tudom, hogy amiképpen nem kritériuma a műv-

4.

szernek a következetesség, éppúgy az eredetisége sem; pl. Cégiptomnak, vagy a gótiának alkotóművészei, a korukban rejő közös hatalmas lelki és formai elmények érintettei, inkább egyöntetűek, mint eredetiek. (Persze más a közös elményvilágból fakadó egyformaság, mint a közös iszaposságból fakadó egyformaság.) Ninden eltökélt következetességnél és szándékos eredetiségénél többet és, ha a művész a saját alkati hajlamát követi, még akkor is, ha alkati hajlama egy másik művész utánrására sarkalja, s még akkor is, ha valamivel és bizonytalan kalendbavissza. Az alkot legmélyebb hajlamát követni: igen nagy dolog, tén minden humánum közt a legnagyobb; s nevezegyelmezett szabadság.

Köszönöm Rónay Györgynek, hogy a problémákat-felbolygató szép cikkével mindenek elmondására alkalmat adott. Most, méggy vátra kell felennem: Csorba liráját és az enyemet is, gyakran tekintik irrealisnak, felcélótlenségi kalandoznak, a valóságtól elrugasskodónak. Ahogy volt népiség-követelmény, most van valóság-követelmény, s lesz majd nem tudom milyen követelmény: mi bármerelyiknek mércéje alatt alkalmatlannak bizonyulunk, de ez cseppet sem jelenti, hogy ne volnánk közösek a néppel, vagy a valósággal; csak azt jelenti, hogy a művészre mindig kívülről akarnak remléletmódot erőszakolni, és erre sok kitűnő tehetséget megravarának, pedig a művészek úgy kell győzni, vagy elbukni, hogy a saját hajlamát követi. Mi nem fordultunk el a valóságtól: hanem a külső és belső valóságnek kevessé-ismert, feltáratlan, homályos rétegei felé fordultunk; nem holmi különökötésből, „épater les bourgeois” kedvűlésből, hanem a mennel teljesebb emberrégi iránti igényből. A „gnothi seauton”, az önismeret sosem volt olyan sürgő, mint most, amikor az emberiséget saját elszabadult szenvédélyei egyre nagyobb csapásokkal sujtják; szükséges, hogy az ember a szexualis rétegei, külső=én=jé alól felszínre horzá ismeretlen mélyvilágát, igazi önmagát.

Weöres Sándor.

A BATSSÁNYI TÁRSASÁG KÖNYVTÁRA
SZÉPIRODALMI SOROZAT

1. Csorba Győző: Szabadulás. Versek.

CSORBA GYŐZŐ
SZABADULÁS

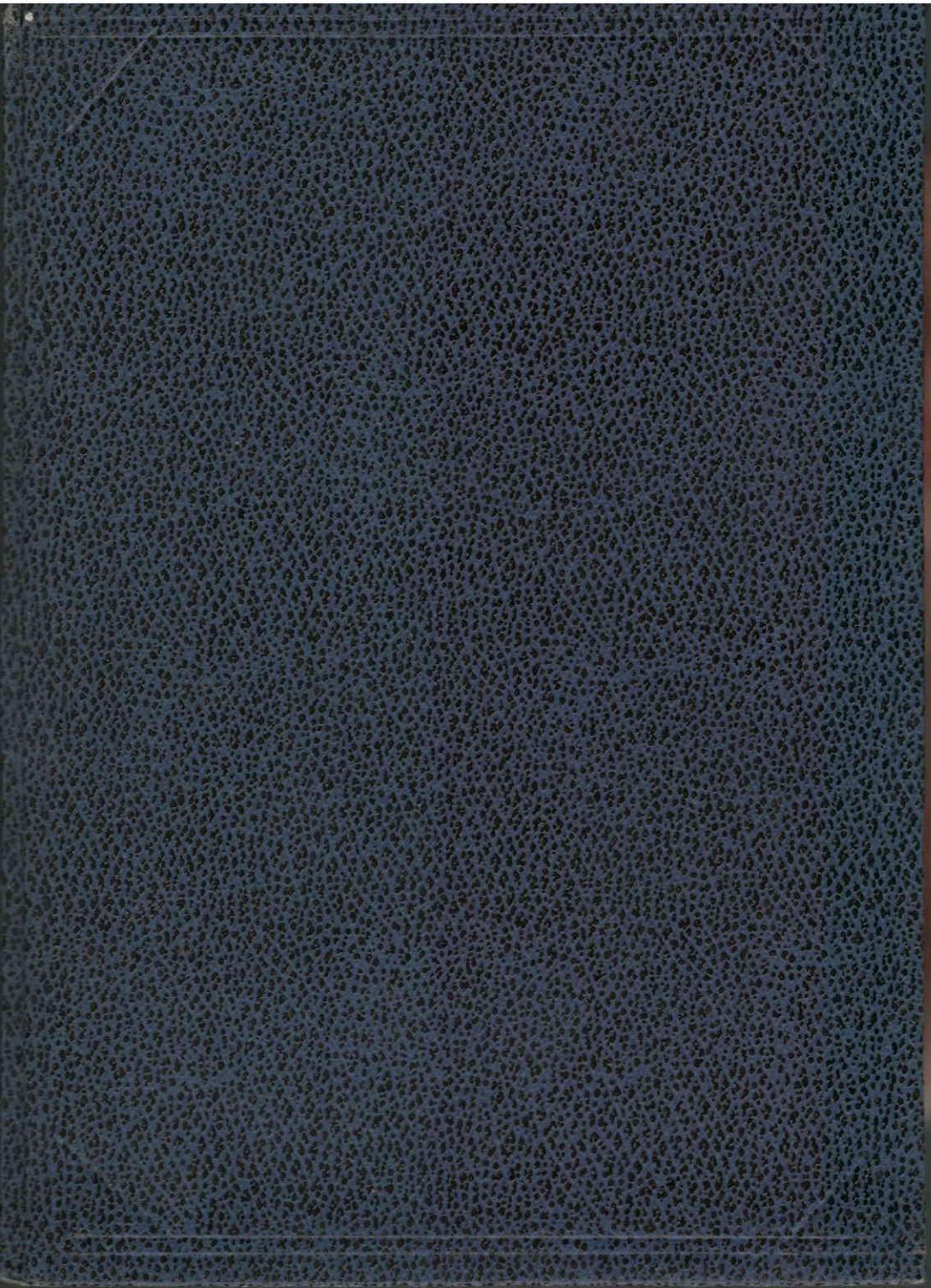
VERSEK

BATSÁNYI TÁRSASÁG

Felelős kiadó : Várkonyi Nándor.

Nyomatott „Kultúra” Könyvnyomdai Műintézet Mayer A. Géza és Társai Pécs.

CSORBA GYŐZŐ

SZABADULÁS

VERSEK

BATSÁNYI TÁRSASÁG